

Triglavski »zelenec« še vedno vztraja

Redne letne meritve Triglavskega ledenika v letu 2005

✍ in 📷 Miha Pavšek¹

V slovenskem delu Alp vztrajata na sorazmerno nizki nadmorski višini le še dva ledenika, Triglavski in ledenik pod Skuto. Letos bo minilo šestdeset let od prvih meritev Triglavskega ledenika, ki so jih kmalu po 2. svetovni vojni opravili sodelavci Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU. Po vsej verjetnosti gre za enega najdaljših znanstvenoraziskovalnih projektov v Sloveniji, katerega rezultati, predvsem pa kontinuiteta meritev,

so pomembni za Slovenijo in tudi širše. Oba slovenska ledenika (redno opazujemo tudi tistega pod Skuto) sta najbolj jugovzhodno ležeča ostanka nekdanjih alpskih ledenikov. Nastala sta v tako imenovani »mali ledeni dobi« pred približno pol tisočletja. Zaradi vsega tega sta še toliko bolj občutljiva za podnebne spremembe, ki smo jim priča v zadnjem desetletju. Ker sta ob koncu talilne dobe, ko potekajo redne letne meritve, njuni površini

Za zdaj še lahko opazujemo in merimo Triglavskega »zelenca«

občasno že manjši od hektarja, govorimo le še o ledeniških krpah.

Preučevanje Triglavskega ledenika je temeljito

Obljudenost naše najvišje gore, njen simbolični pomen in delovanje bližnje meteorološke postaje so med najpomembnejšimi razlogi, da je bolj znan in raziskan izmed obeh ledenikov Triglavski, zaradi značilne barve ledeniškega ledu nekdanj poimenovan tudi Zeleni sneg. Prvič je bil manjši od hektarja že leta 2003 (preglednica) in tudi na splošno se v zadnjem desetletju njegovi površina in debelina močno krčita.

Leto	Površina (v ha)
1900	30
1946	15
1976	12
1995	3,0
1999	1,4
2003	0,7
2005	1,1

Redne meritve ledenika smo nadaljevali tudi v letu 2005. Ekipa, sestavljena iz geografov in sodelavcev Geodetskega inštituta Slovenije, je uredila nove in stare oporne točke na širšem območju ledenika. Klasična in GPS-izmera sta potekali 24. in 25. avgusta, drugi dan pa je bilo opravljeno tudi snemanje iz zraka. Za vrednotenje ledenika so izbrali aeroposnetke v merilu 1 : 4000. Natančnost in podrobnost sta bili v skladu s topografskim ključem za merilo načrta 1 : 1000. V celoti na novo izdelani načrt obsega območje, ki je nekoliko večje od obsega ledenika iz leta 1952.

Na temelju fotogrametričnega vrednotenja smo izračunali površino ledenika ob merjenju; bila je 1,1 ha. To je precej več kot ob zadnjih natančnih meritvah dve leti prej. Sneg je v spodnjem delu ledenika prekrival del površine, na kateri se je led leta 2003 že povsem stalil, ponekod pa je bil prekrit z gruščem. Poudariti je treba, da je bil to star sneg iz predpreteklega zime (2003/04), ki je mesec dni po našem obisku skoraj ves skopnel. Navidezno

velik prirastek je torej precej bolj skromen, saj je ta sneg šele na začetku morebitne več let trajajoče preobrazbe v ledeniški led, ob nadpovprečno topli talilni dobi pa lahko sorazmerno hitro izgine.

Ledeniki se povsod v Alpah manjšajo

Ledeniki v Alpah in drugod po svetu se v zadnjem desetletju po večini krčijo. Kolebanje je sicer naraven proces, vendar najnovejše ugotovitve kažejo, da je krčenje posledica globalnega segrevanja ozračja in neizpodbiten dokaz čezmernosti vplivov in posegov človeka v občutljive ekosisteme, kakršen je tudi gorska pokrajina. Ob nadaljevanju tega svetovnega pojava v sedanjem obdobju pa se nam tudi pri Triglavskem ledeniku kar sama vsiljuje ugotovitev, da je pred njim komaj še desetletje obstoja, morda kakšno leto več ali celo manj. Če se bo naglo krčenje in tanjšanje njegove površine, ki smo mu priča v zadnjem desetletju, nadaljevalo tudi v prihodnjem, bo ledeniška krpa najverjetneje izginila. Kakor pri drugih naravnih pojavih pa tudi pri ledenikih nikoli ne moremo popolnoma izključiti naključij. Opravka imamo namreč z dinamičnim spreminjanjem zemeljskega površja, ki poteka pred našimi očmi in je v primerjavi z drugimi tovrstnimi procesi dobro vidno, prepoznavno in merljivo. Namesto pesimističnega sklepa pogledjmo na to raje z druge strani. Pravzaprav imamo privilegij, da poteka »izginjanje ledenikov« tukaj in zdaj, saj smo morebiti zadnja generacija, ki ji je dano spremljati in opazovati to naravno dogajanje. In morda je to še ena izmed priložnosti, da vsak sam pri sebi še enkrat pretehta in prevrednoti svoj odnos do narave. ○

¹ Miha Pavšek je sodelavec Geografskega inštituta Antona Melika pri Znanstvenoraziskovalnem centru Slovenske akademije znanosti in umetnosti.